

Vol. 2 N. 6.

20

1726, 7

19

DEO PROPITIO!
DISSERTATIO PHILOSOPHICA,
DE
SUVERENITATE
PRIVATORUM,

Quam

SUB ALMÆ TRIADOS AUXILIO

CELEBRI ACADEMIA VARNO-
BALTHICA,

Anno MDCCXXVI. d. 18. Maji.

PRÆSIDE

DN. ERN. JOH. FRID.

Wangel,

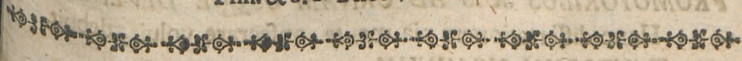
J. V. ET PHIL. DOCT. AC MORAL. PROF. ORD.
FAUTORE ET STUDIORUM SUORUM PROMOTORE
COLENDISSIMO,

defendet

H. L. Q. C.

JOH. HENR. GRILL, Seesterno-Hofrat,

Phil. & S. S. Theol. Studiofus.

ROSTOCHII,

Typis NICOLAI SCHWIEGEROVII, Amplissimi Senatus Tipographi.

33

VIRIS EXCELLENTISSIMIS ATQUE
CONSULTISSIMIS,
DN. RUTGERO

Rulandt,

ET

DN. NICOLAO

Stampeel,

JURIS UTRIVSQUE DOCTORIBUS CELEBERRIMIS ET SENATORIBUS
DE ILLUSTRI REPUBLICA PATRIA HAMBURGENSE
LONGE MERITISSIMIS
UT ET

DN. CAROLO JOH.

Sogel,

ET

DN. JOH. ARNOLD

Silckens,

JURIS UTRIVSQUE LICENTIATIS FULGIDISSIMIS,
DOMINIS PATRONIS

PROMOTORIBUS SUIS AD URNAM USQUE DEVENERANDI

Hanc dissertationem pia mente consecrare voluit, debuit,
TANTORUM NOMINUM

obstreticissimus Cultor.
IOH. HENRICUS GRILE

DEO DUCE!
DISSERTATIO
DE
SUVERENITATE PRIVATORUM.
PROOEMIUM.

§. I.
Inquam, certè in fronte hujus Disserta-
tionis erit necessarium, ut titulum illius
explicemus, speciatimque monstremus,
quare vocabulum *Suverenitatis*, Ciceroni
aliisque Romanæ Eloquentiæ Patribus in-
cognitum, adhibuerimus.

§. II.

Præter igitur quod Philosopho licet novis entibus
nova imponere nomina, vel ad clariorem conceptum faci-
endum novis terminis uti, singulariter etiam circa hanc
materiam expediens videbatur alios fortè consimiles ter-
minos præterire, & hunc applicare; Nam quod attinet vo-
ces Monarchiæ, Suprematus, Potentatus, Supremæ Pote-
statis, Domini Eminentis, Principatus &c. illæ suo in va-
lore consistant, siquidem certo respectu sua significantes,
verum quod hæctenus latinum sit vocabulum, supremam,
eminentem & illimitatam potestatem, quam filo politico
dicimus *la Souverainité*, solum indiget, confidenter nos
negaverimus. Licet enim ipsa hæc gallica vox a latina
Superioritatis fortè vel simili enata videatur, tamen ex usu
loquendi, quem penes arbitrium & jus & norma est, sin-
gularem & excellentem habet significationem.

A

§. III.

§. III.

Imò denique præsentis materiæ tractatio id videbatur
poscere, ut, dum philosophicam scriberemus dissertatio-
nem, talem usurparemus rubricam, quæ omnes materias
sub ea complexas uno intuitu quasi repræsentaret, lecto-
remque incenderet aviditate scrutandi, an hæc vel alia eò
forte referenda materia, in nigro sit invenienda.

§. IV.

Sic etiam primi non sumus, qui voce Suverenitatis
utimur, siquidem aliquando eandem adhibitam memini-
mus, licet vix Scriptorum paragraphos allegare possimus,
ubi conspici queat, præter *Wolffii Instit. Jurispr. Nat. p. 442.*
ubi Wolffius nobis est consentiens, quod, si distinctionem
Monarchiæ in limitatam & illimitatam effugere velimus,
scribere debeamus terminum suverenitatis.

§. V.

Quod autem præsentem attinet dissertationem,
quilibet, etiam non admonitus, sentiet, nos hic non tra-
ctare aliquod paradoxon politicum, sed in sensu plane
singulari & improprio adhibere vocem *Suverenitatis*, quod
ipsum ex hac descriptione patefcet: *Suverenitas privatorum*
est Status hominis singularis, qui eundem, licet legibus divinis, natu-
ralibus & Civilibus subiectus tamen sinit sibi relictum, liberum,
& tranquillitatis possessorem. Rogamus autem B. L. ut hanc
descriptionem tamdiu & in mente teneat, donec subsecu-
turam dissertationem sub eadem rubrica perlegerit.

§. VI.

Jam, ut credimus elucescet, nos non forte ex Anaba-
pustarum, vel Munzeri, aut Monarchomachorum cohorte
esse, qui potestatem civilem damnare, & promiscuam priva-
torum libertatem introducere satagunt; sed potius nos ver-
sari in sublimiori meditatione, de iis scilicet, quæ animam
humanam magis, quam ejus corpus & res afficiunt.

Faxit DEus ut & hoc nostrum institutum se
terminet in salute mortalium.

TRA

TRACTATIO.

§. I.

Aud contemnendum erit, si primo loco posuerimus quaestionem: *An in statu perfectiori, quem ex ratione etiam demonstratum dedimus in primis lineis Juris Nat. verè talis, ed. 1725. in 8. obrinnerit politia? Vell, Num in eo statu Suverenitas privatorum lo-*

cum habitura fuerit vel habuerit? Et responderimus ad eandem: Quod quidem Imperium Civile, quale hodiernum super iniquas hominum mentes, & post distincta rerum Dominia introducta, stabiliendum omnino est, vid. PUFEND. de Off. Hom. & Civ. Lib. II. Cap. VI. p. 1. non extitisset; ast quod tamen directorium familiarum & prærogativa quædam Patribus familias & senioribus propria fuerit, & ad dirigendas qualescunque actiones ad familiæ utilitatem facientes, & ad cultum religiosum ordinandum.

§. II.

Quibus tamen non obstantibus, ductu sacrarum literarum asserere poterimus, ante lapsum obtinuisse suverenitatem privatorum, constitutis nimirum hominibus in splendore imaginis divinæ agentibusque inde ex perfecta justitia & sanctitate.

§. III.

Egregium sane est judicium PLATONIS, dum in Libro de Republ. deducit, in prima illa felicitate hominum, quam auream & speculum Saturni vocat, nullas vel constitutas vel constituendas fuisse Respublicas. Conf. omnino locus ille Ovidianus de aureo seculo, quem cum pluribus huc facientibus inveniet Lector in jam citatis Lineis J. N. Statuerunt igitur hi sapientes gentiles, quod satis admirabile, Suverenitatem privatorum olim stetitisse. Audiatur etiam TACITUS Anah. III. ita differens: *Vetustissimi mortali-*

um nulla adhuc mala libidine sine probro, scelere, eoque sine poena aut coercionibus agebant, neque premiis opus erat, cum honesta suapte ingenio peterentur, & ubi nihil contra morem cuperent, nihil per metum utebantur. At postquam exui aequalitas, & pro modestia ac pudore ambitio & vis incidebat, provenere dominationes.

§. IV.

Congrediendum quoad hoc caput nunc esset, nisi clara pro nobis satis militaret veritas, cum contra sentientibus: Prodeat in superfluum instar omnium *BECCMANUS*, qui in *Medit. Polit. Cap. XI. §. 5.* asserit: Uti que in statu innocentiae societates minores consensuras facile fuisse in societates majores: Perfectionem hominis capiendam esse de moralibus, in naturalibus enim nihilominus ob imperfectionem homines indignasse societate majori: DEUM ipsum, dum diceret: Es ist nicht gut, daß der Mensch alleine sey, rebus publicis viam parasse; Verum nobis etiam tacentibus quilibet videt, has rationes, judiciosissimi aliam *Beccmani*, haud parum claudicare: Nam, imperfectionibus naturalibus etiam per familias segreges & illas dirigentes Patresfamilias satis fuisset consultum, consequenterque, licet multiplicatis hominibus, sibi invicem vicinæ fuerint familiae contiguaeque, tamen non in unam eapropter coaluissent. Denique effatum: Es ist nicht gut, nemo non interpretabitur, de providentia divina, circa propagationem generis humani. Legatur interea de vera causa constituendae Civitatis *PUEENDORFFIUS* more suo, solidissime differens. Qui praeterea idem cum *Beccmanno* sentientes legere cupit, evolvat *KECKERM. de Rep. Libr. I. c. 2. DANÆUM Lib. I. Pol. Christ. cap. 3. TIMPLERUM, Quest. Pol. Lib. I. Cap. 3.*

§. V.

Non possumus autem non mirari, quod maximi quidam Juris Naturalis Doctores hanc circa quaestionem graviter sint hallucinati, & quidem ex incauta confusione Juris Naturæ in statu thetico & hypothetico. Sufficiat nominasse

minasse *Illustres Fratres GROTIOS*; Evolvantur autem nobis cum accuratè consentientes *HOBBS Elem. de Civ. Cap. VI. n. 13.* *BOECLER. in Not. ad Grot. Libr. I. C. 3. §. 6.* *HORNEJ. Philosoph. Moral. Libr. II. cap. 3. DN. de ZECH Europ. Herold. p. 2.* *BODINUS diss. c. 1. Jus Mundi, p. 20. sq. & denique instar omnium THOMASII. Jurispr. div. Libr. I. cap. II. §. 37.*

§. VI.

Imman. WEBERUS, Phil. & JCtus Giessenus, in diss. de Politia ante lapsum hab. Lips. Facit argumentum a brutis politicis, veluti apibus sub rege viventibus, allegatque *ARISTOT. I. Pol. II.* & denique concludit: *Ita certe nullum esse potest dubium, quin in naturalissimo isto statu & perfectione, perfectioris nature stimulo acti homines, ad unum aliquem adspirarint, eumque suae societati constituerint caput. &c.*

§. VII.

Enumerat etiam is ipse *WEBERUS* casus in quibus sine capite vivere non potuerint, ac ita differit: *Certum est, in migratione ipsos consultasse, deliberasse, pactaque iniisse, qua omnia atque alia plura quis sine summo capite intelligeret; summum voco, tum maxime propter honorem tum propter potestatem civilem. Verum hæc omnia nos non feriunt, siquidem infirmitia, ceu quilibet videt; imo Weberus in viam rediens tandem nobiscum fere est consentiens, dum ita inquit: Quæ tamen, sc. potestas Civilis, ita erat comparata, ut libertatem reliquorum non destrueret, sed saltem quoad certos casus aliquatenus restringeret, in quos videlicet ipsi ultro ac sponte consenserant.*

§. VIII.

Ast forte in illa materia justò fufius versati sumus; quapropter nunc ad alia contendimus; Atque sic merito tangetur caput de *Philosophorum Suverenitate*: Non autem eo sensu quis accipiat hanc suverenitatem, ac si Philosophi gaudeant virtute in omnes veritates penetrandi, habitamus enim nobiscum & agnoscimus, quam nobis sit curta suppellex, deploramus amissam judicandi virtutem, & ea quæ

A 3

adhuc

adhuc tenemus, sunt quasi reliquæ & rudera excellentiorum dotium, quas proh dolor! decoximus. FLEMUS certe quoties in illam incidimus quæstionem: *An detur demonstratio in moralibus?* & ipsa ignorantia, quam nonnulli eruditam appellare volunt, ut nostræ paupertati colorem faciant; testatur satis, quam pusilli simus: De Scandalis Phycorum cogitare doloriferum est, & credimus, in illis ipsis capitibus quæ scire putamus, nos interdum misere cœcutire, minimum vix luscus esse. Pnevumatica disciplina, si ita appellare eandem fas est, nos nobis ipsis ridendos ficit, & nil scimus, quam quod omne id, cujus operationes sentimus, naturam autem ignoramus, in asyllum ignorantie nos recipientes, *spiritum* appellemus. Quis etenim non videt nostram tenuitatem, dum quæstiti, *quid sit spiritus?* respondemus: *Est substantia materia expers*: Nihil enim eo ipso nos dixisse, clarum est, quia dicentes quid non sit, non diximus quid sit: Et an ita philosophum respondere decet? Si regefferimus; *Est substantia cogitans*; ne sic quidem satisfacimus, imò quæ de indiscerptibilitate & impenetrabilitate passim efferuntur, in eundem veniunt censum. Legatur B. SELIGMANNI olim Prof. nostri Diss. de iis in quibus Philosophia hæere aut dormire videtur. hab. Rost. 1684.

§ IX.

Ne autem putet aliquis rigorosus dictorum censor, nos Scepticos esse, & nullas statuere veritates indisputabiles: Absit illud a nobis, qui tantummodo breviter allegare volumus, ubi deficiamus, non autem recensere, ubi certis incedimus pedibus.

§ X.

Juvabit autem de vera Philosophorum Suerenitate paululum disserere, quam in eo sitam esse remur, quod unicuique Philosophantium liberum sit & esse debeat propriis oculis veritatem investigare, & inventam libere tenere, ac cæteris paribus, communicare. Laudamus ex eo fonte
Societ.

Societatem Eruditorum, quæ Symboli loco assumfit dictum: *Nullius in verba.* In ore & pectore gestamus dictoria: *Amicus Plato, amicus Aristoteles, sed magis amica veritas: Non videndum est quis quid dixerit, sed qua ratione dixerit.* Atque sic Suverenitatem adjudicamus vero Philosopho: Ridemusque veterum mores, qui Magistros creandos in Aristotelem jurare adstrinxerunt; Et miramur olim aliquando ex illustri quadam Academia relegatum esse Professore eclectice philosophantem, imo ad rogum damnatos esse, qui vel circa mundi rotunditatem communem errorem errare, sapientiam esse non reputarunt. O tempora! o mores! Credimus autem in hoc capite nullos nobis esse contrasentientes, quod Philosophi habeant merito suverenitatem illimitatam sentiendi cum ratione, quicquid suo judicio veritatis invenerunt. Surge igitur nunc Mome, & rode Philosophos & Magistros! An nescis longas Regibus esse manus?

§. XI.

Hæc meditantibus in mentem & memoriam incidit dictum *DEMOCRITI ABDERITANI: Non oportet sapientem legibus obedire, sed libere vivere.* Quod ipsum sane elegantem facit descriptionem & ideam hominis probi dignique Societatis humanæ membri: Non enim inter illos bene vivitur, qui formidine pænæ virtutis imaginem præ se ferunt; sed illi verè sunt homines, qui agnitis Legibus divinis & naturalibus sponte & virtutis amore secundum illas procedere laborant. Et certè credimus, quod quilibet, ceu in suverenitate positus, vivere queat, qui omnia agenda & omittenda velut ex proprio judicio agit & omittit, ac qui ad instar generosi equi umbra virgæ regitur, nec calcari semper est concitandus. Ipsi enim summi Imperantes illimitata gaudentes suverenitate, non eapropter sunt legibus divinis & naturalibus soluti, sed præsumtio minimum debet esse pro illis, quod non pro ratione stet volun-

voluntas, sed salus publica & privata. Atque eo sensu sapientem non oportet obedire legibus sed libere vivere; Nam quæ in Democrito, quem phreneticum fuisse Hippocrates judicavit, desiderari possunt, non tangemus. Jungatur dictum biblicum: Dem Gerechten ist kein Gesetz gegeben. Et Judicium *SENECÆ*: Nunquam sapiens in tam humile nomen procedet, nunquam semiliber erit: Integre semper libertatis & solida, solutus & sui juris, altior cæteris.

§. XII.

Audiamus ad hanc nostram sententiam uberius declarandam *ARRIANUM* Libr. III. Comment. in Epictet. Philosoph. cap. ult. differentem; Ego vero nunquam volens prohibitus sum, nec coactus nolens; Quo pacto id fieri potest? Appetitum meum obsequentem præbui DEO. Vult ille me febricitare? volo & ipse. Vult me aliqua re potiri? Volo & ipse. Non vult? nolo. Mori me vult? Mori igitur volo. Quis adhuc me prohibere potest contra meam sententiam aut cogere? Et *CICERO*: Aliqui non Philosophi quidem, sed promittunt tamen ad disputandum, omnes ajunt esse beatos, qui vivunt, ut ipsi velint. Falsum id quidem est; Velle enim, quod non deceat, idem ipsum miserrimum est, nec tam miserum est, non adipisci quod velis, quam adipisci velle, quod non oporteat. En igitur & hanc suverenitatem privatorum.

§. XIII.

De Dominio in Affectus jam hic nonnulla erunt dicenda; non autem est, ut in causas affectuum inquiremus, sed ut investigemus; An homo in statu præsentis mortalitatis ad eam possit ascendere suverenitatem, ut affectus suos debite compescat cohibeatque? Dicimus debite, nam Stoicam *ἀπάθειαν* affectare velle nostræ Philosophiæ inimicum est. (Ne autem putet aliquis, nos nescire, Stoicos à quibusdam excusari, quia non de relegatione sed moderamine affectuum solliciti fuerint; Vid. *BECMANI Præcogn. Moral.* p. 68, *EJ. Lin. Doct. Mor.* p. 335. *SENECÆ Epist.*

Epist. 71. & 104.) Quia affectus justis in terminis, humana prerogativa admirandi sunt testes, & quia homo, qui nullis affectuum motibus regitur, in societate est quasi intolerabilis. Ergo igitur de eo nobis est quaestio: *An queat unquam homo ita moderari affectibus suis, ut indebito loco & tempore non erumpant?* Ad quam respondemus: Quod homines simus, quod adeoque nihil nisi humanum de nobis sperari possit; Nihilominus tamen non dubitamus, quin eousque possit frangum injici affectibus, ne nos turpiter abripiant, prostituantque, modo adhibeantur remedia moralia & medica. Legatur omnino *Excell. DN. D. DETHARDINGII, Senioris Acad. nostrae gravissimi, Fauctoris nostri celeberrimi. Manuduct. ad vitam longam diss. spec. tradens regulas circa animi affectus observandas.* Laboremus itaque & defudemus in hoc stadio & studio, ut minimum nos distingvamus à brutinis istis mentibus, quæ misere conditionem suam deturpant, dum furore affectuum in gyrum quasi trahuntur. Cogitemus semper de *Suverenitate in affectus* acquirenda, quo illis tanquam ministris uti possimus, quos ad testificandum animum debite emittamus producamusque. Annon aures nostras titillat illustre dictærium: *PRINCEPS EST, QUI AFFECTUUM SERVUS NON EST.* Meditemur sapientissimum iudicium *SALOMONÆUM:* *Wer seines Muths ein Herr ist, der ist besser als einer der Städte gewinnet.* Cogitetur interea de *CARTESIO*, qui affirmat in *Tr. de Passionibus* unamquamque animam acquirere posse absolutam potestatem in suas passiones. Qui etiam eapropter vapulat vid. *ALBERTI Eros Lips. p. 146. sq.*

§. XIV.

In genere autem operæ pretium forte fuerit, inquirere, an in exercitio virtutis minimum unius vel alterius, aliquis pervenire queat ad illud fastigium, ut *Suverenitatem in recte agendo* teneat. Pendeat hujus quaestionis decisio a sequentibus: *Faciunt nonnulli Ethicorum praeunte*

eunte *ARISTOTELE*, Distinctionem inter *virtutes perfectas & semi-virtutes*; Hasque iterum subdividuntur in naturales & acquisitas, in genere autem hunc eorundem necessitates catalogum: Verecundia, Pudor, Immunitas suspitionis & invidia, Nemesis, Continentia, Tolerantia & Obœdientia; Voluntque id dicere forte, quod hæc Virtutes in homine non sint habitus perfecti, & quod, ut nostræ in hæreamus meditationi, quoad illas nunquam homo perveniat ad Suverenitatem in affectus malos; Verum, licet non penitus assentiamur Stoicis, dicentibus, virtutem non admittere magis ac minus, tamen statuimus, quod ejusmodi distinctio sit otiosa, siquidem pro tenuitate humana, omnes virtutes ab hominibus exercitæ, sunt semi-virtutes. Si autem forte exceperint, has enumeratas semi-virtutes esse quasi preparatorias tantum ad aliam nominatorem; Sic iterum nihil dicent, quia ipsis occidere possumus, ea ratione non nisi unicum dari virtutem, scilicet *Justitiam*, quæ juxta vulgatissimum versiculum:

In sese virtutes continet omnes.

§. XV.

Querunt autem varios colores hujus distinctionis & dicunt, e. g. Continentiam exercentem similem esse victori, qui hosti capto quidem compedes injiciat, ast seram obdere negligat, unde fieret, ut victus easdem decutiens, iterum victori negotium facessat. Ast consideret quilibet, annon idem de omnibus virtutibus in homine pari rationi dici queat? Si enim docente *Cicerone*, Virtus perfecta est qualitas constans, quæ imis infixæ radicibus, nec senio evelli, nec igne comburi, nec naufragio perire potest, nec unquam florere definit; Proh! Ubi datur homo virtuosus?

§. XVI.

Jam ad alia; Et sic non inutile forte movebimus quæstionem: *An detur etiam quadam suverenitas privatorum circa corrigendos cujuslibet mores?* Multis populis solenne fuit, ut

ut Seniores, propinqui & cognati id juris haberent, ut poterint juniores & eos qui de familia erant, taxare, & ad saniores mores admonere. *Evolv. VALER. MAX. Libr. V. cap. 8. §. 2. sqq. SENECA de Clementia Libr. V. cap. 15. add. l. un. C. de Emend. propinqu.* Videtur etiam c. 36. *XXIII. quaest. 5.* cuilibet vicino, imo & proximo in genere largiri jus emendandi mores, verum cordati Interpretes hunc canonem exponunt de nuda admonitione Christiana, non coercionem contentiosa, indeque fori esse interni non externi, si frater fratrem, amicus amicum privatim corripiat. Legatur *AUGUSTINI Epist. 61. ad Aurelium*; Cum igitur jamjam non scribimus dissertationem theologicam, non poterimus ad quaestionem motam aliter, ut Philosophi respondere, quam nullam dari *suverenitatem privatorum* circa mores alienos promiscue emendandos, vel quod clarius est, non posse quemlibet cuilibet in faciem dicere (sit phrafi venia) quod in ejus vita corrigendum esse statuit: Licet enim obligatio interna adsit, tamen pro praesenti feculi genio non solum juste est agendum, sed etiam prudenter, ne scilicet turbetur tranquillitas, quae per simulationem & dissimulationem honestam & prudentem bene conservari potest. Ast de hac materia fusius in dissertatione mox evulganda, de *Collisione pietatis & prudentia.*

§. XVII.

Idem fere dicendum quoad hanc quaestionem: *An in dicenda veritate quilibet privatus gaudet suverenitate? Quam ita resolvimus, distinguentes scilicet primo inter veritates historicas publicas & privatas; Historiam publicam conscribere, unicuique liberum est, nisi ob rationem status Principes id prohibuerint, sic enim periculosum est scribere de illis & contra illos qui possunt proscribere; In Historiis autem privatorum, ea quae in proximi vergunt contumeliam non sunt propalanda sed supprimenda: Ulle Dinges soll man zum besten kehren.* Objiciet autem forte quis

garrulus & Historiographus urbicus, Ea, quæ notoria sunt, posse ubique & coram quolibet dici narrarique. Communis est locutio: Warumb man das nicht sagen sollte, es wäre ja wahr, und man wolle es mit 20. Zeugen beweisen. Aft exceptio est in promptu, levissimæ plebis illud esse vitium, & indicium abjecti animi facere, si quis tempus utilioribus & jucundioribus discursibus terendum, variis historiis tertii, quarti, quintive facta vel facinora recensentibus, falleret. Peccatur enim per ejusmodi garriendi consuetudinem contra justitiam, proximi quia vitia sunt privatim taxanda, & in genere capiendum nobis est symbolum: *Quis te constituit judicem. Et quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris*; Nemo enim credat, se ab omni labe esse immunem, & differimus nos tenues mortales quoad vitia & pravos mores tantum gradualiter, vel etiam id differentia intercedit, quod unus suas nequitias aliquanto tectius & subtilius tractare noverit. Peccatur etiam ista promiscua ebucinatione historiarum privatæ contra prudentiam, dum enim consilii est, amicorum numerum indes multiplicare non minuere, per illum malum morem non solum illos nobis inimicos reddimus de quibus narratur fabula, sed etiam prudentes arbitros & auditores, verissimum enim est, der gegen uns von andern Leuten übel spricht, und alle eingezogene Nachrichten, oder eigene Gedanken unverschämte ausschüttet, der wird gegen andere wieder etwas von uns zu schwächen nehmen. Rectissime igitur dicit Poeta: *Qui omnibus affabilis, nemini fidus est, & decipit omnes.* Igitur fileat lingua generosa, & loquatur, ad modum Poëtarum in conversatione, de quibus *HORATIUS* canit:

Et prodesse volumus & delectare Poeta.

S. XVIII.

De Veritatibus autem Philosophicis, & potissimum moralibus aliter erit sentiendum, prouti enim illis assentimur, qui Jus & obligationem omnium statuunt cognoscendi

scendi veritates quascunque, ita etiam talem astruimus *Suverenitatem privatorum*, quod quilibet eam veritatem, quam suo iudicio invenit, exponat enumeretque, nisi iterum prudentia svaserit, distinctionem ubi, ad quos & inter quos differamus. Hæc autem prudentia non infringit *Suverenitatem*; Nam absolutissimis etiam Dominis multa sunt juxta regulas prudentiæ omittenda. Verum hæc materia satis superque est tractata ab *Ill. THOMASIO*. Conf. *DN. M. HANII*, Prof. Kilon. Celeb. Faur. nostri Honorat. *diss. de Jure & Oblig. cognoscendi Veritatem. hab. Rost. 1720.* Cogitetur de Autore libri c. t. *Unerkandte Sünden der Welt*, quem non omnes æque laudant ob prudentiam scilicet neglectam circa expositas criminum circumstantias.

§. XIX.

Quousque Philosophorum *Suverenitas* circa capita fidei se extendat, vel de limitibus rationis & fidei nostrum non est, ut differamus; Nec dubitamus, quin Theologi dudum in scriptis suis huc facientibus Philosophiæ suos assignaverint cancellos, intra quos se continere debeat; adeoque nos non debemus hic de finibus regendis agere. Legatur *Doctiss. Dn. SIBETHI* hodie *Past. Sundens.* *diss. hic hab. sub moderamine Magnifici nostri WEIDNERI, Fautoris & Præceptoris nostri summopere suspiciendi, de Limitibus rationis in Theologia.* Qui autem Philosophiam in genere Theologiæ inimicam esse statuunt, nosiri sunt inimici.

§. XX.

Superfunt adhuc quædam capitula, brevibus, quia huc belle referri possunt, exponenda. Inter ea autem est, quousque *Suverenitatem* tribuendam habeamus unicuique circa *electionem vite generis*; Et brevibus decernimus, quod Parentum & Patronorum partes circa illam sint tantum ceu *Consilia*, non ceu *Imperia* considerandæ, & quod cæterum depen-

dependeat ab uniuscujusque genio & ingenio cuiam vitæ generi se addicere velit, modo sit honestum, nec penitus infra conditionem familiæ positum, quo casu prudentia parentum, remediis eò facientibus uti potest. Non autem ob electum vitæ genus invitis parentibus in genere exheredari posse filium, ratio satis indigitat.

§. XXI.

Circa Conjugia ineunda illustri etiam occurrit *svævenitas privatorum*, dum scilicet regulariter nemini, qui etiam audaciter eo tempore quo nondum requisitis moralibus & æconomicis instructus est, interdicitur matrimonium. In memoriam incidit historiala, quæ circumfertur de Megalandro nostro Luthero, qui juveni quæsito, quomodo uxorem ducendam alere vellet, respondentique: *Dominus providebit*; dixit: *Ey mein Sohn, so gehe hin und nimb swey*. Diximus autem *regulariter*, nam quæ circa homines proprios quoad connubia ex voluntate Domini restricta sunt, imò quæ de militum conjugiiis prohibitis notoria sunt, exceptiones merito appellamus a communi regula. Ut taceamus alios casus libertatis matrimonii ineundi restricti a DD. & legibus traditos. Vid. *BODINUS diff. spec. de libertate matrimonii ineundi restringenda*, hab. Hal. & rec. 1724. Vix autem erubesceremus itatuentes, hanc *svævenitatem* merito a summis imperantibus esse restringendam, & magistratui inquisitionem & iudicium esse tribuendum, an conjugium iniciturus ejus etiam sit habilitatis moralis, ut possit citra detrimentum & dedecus publici matrimonii oneri se submittere. Et hoc præsentibus abundantissimis humani generis membris feliciter fieri posse, non dubitamus, nisi periculosum forte esse putarem novas veritates docere & insinuare, licet ceu superius monstravimus, unicuique liberum illud esse, constet. Quæ autem de dis-

sensu

sensu utriusque desponsaturum inter Juris-Consultos disputantur nostram excedunt sphaeram; quapropter remittimus Lectorem ad *Ill. STRYKII* *diss. de Dissensu utriusque desponsatorum specialem.*

§. XII.

Jam ad religionem contendimus, & putamus eundem, materiam illam juncta illa de haeresi hic praetereundam haud esse; Verum sacro potius silentio hanc involvimus materiam. Legatur interea *Ill. COCCEJI* *dissertatio de Jure Circa Haereticos*; & notetur quia circa *diss. Ill. THOMASII* *de Problemate: An haeresis sit Crimen?* cordate observatum sit. Id dicere autem nos posse confidimus, quod exceptis veritatibus biblicis, libere sentire unicuique liceat: Et quod summo Magistratui competat potestas, singularia dogmata propalantes sua ejicere Republica, & jubere, ut sub nudo aethere libere sentiant. Notoria insuper est regula: *in Conscientias non datur Imperium*: indeque nulli Imperantium tribuendum est Jus prohibendi unius vel alterius transitum ad aliam religionem, sed in ea parte *soverinitas privatorum* respectu Imperantium summo stat in fastigio.

§. XXIII.

Denique de *soverinitate privatorum* in animalia hic effert dicendum, nisi in subsequenti Dissertatione Juris Naturae & Gentium exponendum duceremus, quomodo haec *soverinitas* ex ratione status sit restricta. De statu primo & vere naturali interea verum est, quod feræ bestiae fuerint in plena dispositione uniuscujusque vi effecti divini: *Eure Furcht und Schrecken sey über alle Thiere, &c.*

§. XXIV.

Et sic quoad hanc dissertationem philosophicam me-
tam nostram attingissemus, modo B. L. nostrum discursum
zqui bonique consulere, Et ea quæ huc forte referri debere
putasset, ex dissertatione secunda colligere velit.
DEO sit Gloria.

TANTUM.

ADDITAMENTUM.

Singulare est, quod in Historia Philosophica de PETRO
RAMO invenimus, quomodo scilicet ille ceu hæreti-
cus philosophicus sententia regia damnatus sit. Nam
publicatis *Institutionibus dialecticæ* multum sibi apud
Aristotelicos conciliavit odii, dum in doctrina de prædi-
camentis, elenchis sophisticis &c. morem veterem servare
detrectavit. Præsertim autem evulgatis *Animadversionibus*
Aristotelicis ita irritavit crabrones, ut declararetur hæreticus
& aula ut insensissimus veritatis hostis denunciaretur. Imò
Aula Regis Galliarum sequentem seriam publicavit sententiam:
Que Ramus avoit eüe temeraire arrogant, & impudent, d'avoir
reprovue & condanné le traict & art de Logique recue de toutes les
nations, que lui meme ignoroit, & que par ce q'en son livre des
animadversions il reprovoit Aristote, estoit evidemment connue &
& manifeste son ignorance. Hæc certe talia sunt, de qui-
bus merito novissimus quidem Gallus exclamavit: *Est il possible!*

Nobilissimo, Literis moribusque politissimo
DOMINO GRILLIO,

Sanioris Philosophiæ ac Theologiæ Cultori Strenuo,

Respondenti suo peregrino, gratulari

PRÆSES.

SAnè tu, si quis alius, *Nobilissime Domine GRILLI!* a primo adventu tuo in hanc nostram Academiam, usque ad hodiernum diem, talem te exhibuisti, de quo sibi omnes boni non nisi bona promissere. Præparas te per annum, & quod excurrit, ad sacrum cum DEO obeundum officium, sed nondum audivi, te in Collegio Homiletico horas præcipitanter consumere: Nosti enim, multa esse præmittenda, priusquam ad praxin ritè accedatur. Eaque propter philosophiam sobriam insigni ardore hæctenus amplexus es, nec cum vulgo eandem sub nomine offutiarum, quas vernaculo stilo *Grillen* appellant ofores ignorantes, illam considerasti, sed sancte potius eandem coluisti: O te terque quaterque felicem! qui proprio ex ingenio imposterum verba & negotia tua facere poteris, longè distinctus a psittacis illis, qui dicturi, Solam memoriam pro Dea sua habent, in extraordinariis, & ubi formularia deficiunt, plane vel cum paupertate tacentes, vel etiam incondite loquentes. O iterum te felicem! Tu amas omnis generis sana studia, tu scrutaris Historiam, tu discis Mathesin, tu excolis stilum, Tu Theologiam *ægypt* tuum esse finis: Ergo tu eris verus & dignus Eruditus. Accede jamjam Mome! & centum auribus audi disputantem *Dominum GRILLIUM*, non nisi egregia audies. Et capropter Tibi & Tuis æstumatissime *Domine Respondens*, in pensè gratulor. Vale, & nuncia **MAGNIS PATRONIS TUIS HAMBURGENSIBUS**, quanto amore te & tua Studia æstimem. Iterumque vale.

Cui generosa sedet generoso in pectore Virtus
Cui placet ingenuæ conditionis Honos,
Non, instar cochleæ, gradibus subsistit in imis,
Passibus ast æquis altius ire cupit.

Vir

Vir juvenis firmo petis ardua & aspera gressu
Nec steriles tribulos colligis ante rosas.
Præclare doctos quid ego tibi gratulor ausus ?
Dum strepit in laudes docta cathedra tuas
Hisce pares semper vires conatibus affer,
Sic palmam auspiciò mox meliøre feres.

*Sic Cl. Dn. Respondenti, amico æstimatissimo studia
sua Alma Varniaca nostra eximie probanti gratula-
bundus assurgit.*

M. JANUS van HAVEN, Opponens.

Hier nichts von Hamburg weiß und dich mein Freund nur kenne,
Sieht daß man es mit Recht der Muse Wohn-Platz nennet;
Und daß dasselbe viel gelehrte Männer hegt,
Die dir als ihrem Sohn ihr Bildniß eingepägt,
Du hast dafelbst den Schatz der Wissenschaft erlanget,
Womit dein münter Geist vor vielen andern pranget;
Wiewohl du selbigen vergrößert und vermehret,
Da du im Varn-Athen die Lehrer angehört,
Heut wird ein jeglicher die Probe davon sehen,
Wenn du wirst als ein Held auff der Chathedr stehen
Ich wünsche tausend Glück, zu solchem disputiren
Und daß der Lorbeer-Kranz mag deine Scheitel zieren.

*Diese schlechte Zeilen schrieb dem Herrn Respondenten als
seinem allerliebsten Freunde zu wohlverdienten Lobe, und
wolte zugleich denselben zu seiner gegenwärtigen
Disputation gratuliren.*

JO, JOACH. EGGBRECHT,

Philos. & S. S. Theol. Stud. Oppon.

Hein Lob geliebter Freund darff ich nicht sehr erheben:
Da dich in Rostock das in Ruhm und Ehren setzt
Worinnen Hamburg noch dich lobenswürdig schätzt,
So wird die That schon selbst nach deinem Ruhme streben,
Ich wünsche also nur: Güt fröne dein Studiren
Daß einst die Welt bey dir mag großen Dingen spüren.

*Mit diesem wenigen wolte den Herrn Respondenten zur
Cathedr begleiten dessen ergebenster Freund und
Diener*

JOH. KÜHL, Hamburg,

J. U. Stud. Opponens.

Rostock, Diss., 1724 / 27

St.

Farbkarte #13

B.I.G.

20

Vol. 2 N. 6

1726, 7

19

DEO PROPITIO!
DISSERTATIO PHILOSOPHICA,
DE
**SUVERENITATE
PRIVATORUM,**

Quam
SUB ALMÆ TRIADOS AUXILIO
**CELEBRI ACADEMIA VARNO-
BALTHICA,**

Anno MDCCXXVI. d. 18. Maji.

PRÆSIDE
DN. ERN. JOH. FRID.

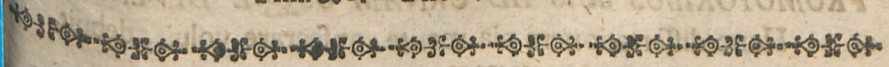
Sängel,

J. V. ET PHIL. DOCT. AC MORAL. PROF. ORD.
FAUTORE ET STUDIORUM SUORUM PROMOTORE
COLENDISSIMO,

defendet

H. L. Q. C.

JOH. HENR. GRILL, *Seesterno-Hofrat,*
Phil. & S. S. Theol. Studiosus.

ROSTOCHII,
typis NICOLAI SCHWIEGEROVII, Amplissimi Senatus Tipographi.

